

TARİH: 24.8.1987

"TKP'NİN SESİ RADYOSU" NUN GÜNLÜK YAYIN PROGRAMI:

Haberler:

Yazan: ^Aemal

Spikerler:

1. Özal hükümeti, KİT'lerin tasfiyesi yolunda hazırlanan planı adım adım uyguluyor.
2. Tutuklu yakınları DGM'ye çıkartılıyor.
3. Mecliste yeralan siyasi partilerin referandumla ilgili olarak
4. radyo ve televizyondan yapacakları konuşmalar 30 Ağustos günü başlıyor.
5. Moskova radyosu, hafta sonu yayınladığı bir yorumunda, Ege'deki Türkiye Pakistan ortak askeri tatbikatını ele aldı.
6. Birleşik Amerika Savunma Bakanlığı, Amerika'nın Basra körfezin-
7. deki askeri gücünü yönetecek özel bir komutanlık kurduğu haberi- ni doğruladı.
8. BM güvenlik konseyi, Güney Afrika'yı, Namibya'da işgal ettiği
9. bölgelerdeki baskıları ~~xx~~ nedeniyle kınadı.
10. Orta Amerika Barış planının gerçekleştirilmesini izlemek üzere
11. Venezuela'nın başkenti Karakas'ta uluslararası bir komisyon ku- ruldu.
12. Güney Kore'de grevde bulunan işyeri sayısı hafta sonunda 640'a çıktı.
13. Güney Afrika'da siyah maden işçilerinin grevi üçüncü haftasına başladı.
14. Batı basınında, Litvanya Sovyet Sosyalist Cumhuriyetinde pazar
15. günü yapılacağı duyurulan ve günlerce propegandası yapılan gösteriye sadece 250 kişi katıldı.
- 16.
- 17.

GÜNÜN MORUMU:

Yazan: Kemal

Spiker: Sinem

Başlık: Bunun Sonu Nereye Varır

Konusu: Irak'ın Uludere'yi bombalaması

Y A Z I L A R:

Yazan:

Spiker: Sinem

1. Hakikatler, olaylar, ilerleme (Yeni zamanlar dergisinden)
- 2.
- 3.

Yegemimizin üstü eğilimimiz yarıların dünyanın gözleri önünde
ağık ederek kendimizi özleştiririz fazla kapırmıyor muyuz? Böyle
yapmakla, toplumsal sistemimizin saygınlığını zarar vermiyor muyuz?
Şimdi en sık duyulan soru budur. Ben de, halkın hafızasıyla toplum-
sal ilerleme açısından sıkı bağ kurulan bu soruya bu soruya
la bağlamak istiyorum.

Ne kadar insafsız olursa olsun, uyguladığımız eleştiriyi bana
arındırıcı geliyor, bu eleştiriyi olmaksızın doğru yolda ilerlemeye-
viz. Ama kuşkusuz ki, bu eleştirinin canlandırıcı bir etki göster-
mesi sadece bizim yeterliliklerimizi eleştirme biçimimize bağlı
değildir, aynı zamanda, bu yeterlilikleri ne şekilde idareceği-
mize ve gerçek düzeltmeler için nasıl çaba göstereceğimize de bağ-
lıdır. Bakın yenilenme ve ilerlemeyi amaçlayan politikasına
başlılığımızı ve bu politikaya desteğimizi sadece sözlerle ve ka-
rarlara değil, eylemlerle ve pratik sonuçlarla kanıtlayacağız.

x x x

Geçtiğimiz yıl, tartışma götürmeyen başarılar elde ettik.
Geçtiğimiz yıl plan döneminde ulusal gelişim yıllık ortala-
ma artış oranı % 3,2 iken, geçtiğimiz yıl bu oran % 4,1 oldu. Sana-
yi üretimi % 4,9; tarım üretimi ise % 5,1 arttı. Bunlar da, geçti-
ğimiz yıl plan döneminin yıllık ortalamalarının üstündedir.
İçinde bulunduğumuz yıl plan döneminin birinci yılında, bel-
li bazı göstergelerde ulusal ekonomi saptanan hedefleri aştı.
Ama bunun yanı sıra, ekonominin daha ileri bir etkililik ve
verimlilik ve kaliteye doğru ilerlemesinin boyutları tamamlanmış
değildir. Bilimsel teknik ilerlemenin hızı henüz geri kalmaktadır.
Makine yapımındaki modernleşme hızı da tamamlanmış değildir.

Bunun yanısıra, üstesinden gelinmesi gereken başka yetersizlikler de olduğunu biliyoruz. Ve yetersizliklere çare bulmak için verilen mücadelenin çıkış noktası, tam da eleştiridir. Deneyimin gösterdiği gibi, eleştiri, kollektif düşünceyi ve halkın bilgeliğini anlamanın ve onları aktifleştirmenin, olgunlaşmış sorunlar için en iyi çözümleri seçip gerçekleştirmenin aracıdır.

Açıklık ne kadar tam olursa, halk herşeyi bilir ve herşey hakkında nesnel bir yargıya varırsa, eleştiride o kadar daha verimli olur. Ne yazık ki geçmişte bizde bu eksikti. Örneğin, ulusal ekonominin gelişmesiyle ilgili istatistiklerin aşırı bir gizliliğin içine gömülmesi, toplumsal bilimlərimizin ülkede yürürlükte olan süreçleri yeterince kesin bir şekilde değerlendirmesini olanaksız kılıyordu. Kuşkusuz ki devletin de, tıpkı bir kadın gibi, iyi terbiye görmüş kişilerin ilgi göstermedikleri, bir takım mahrem sırları olabilir. Ama bu sırların sayısı çok artarsa kadına güven duymamaya başlarız. Aynı şey devlet için de söz konusudur. Hakikati saklamak davanın çıkarına değildir, davaya zarar verir. Bugün açığa çıkartılmış olan keyfîlik, kötüye kullanma ve yolsuzluk olguları, ancak halkın eleştirici gözünün ve sesinin giremediği yerlerde ortaya çıkıp gelişebilirlerdi. Bu nedenle, açıklık ve doğru sözlülük, bizim için sadece gerçeği daha iyi tanımanın değil, aynı zamanda karşılıklı güveni yeniden sağlamanın da aracı durumuna gelmiştir.

Tarihsel deneyimin yalnız geçmişte değil, bugün de tam tanıtılmaması, sorunlarımızı anlamamızı engelledi ve engellemeneye devam ediyor. Şöyle bir soru soralım: Yenilenme nedir? Bazen bize, yenilenmenin içeriği konusunda kalıplaşmış bir anlayışı dayatmaya kalkışanlar çıkıyor. Herşey ekonomide ve toplumsal yaşamda 70'li yılların sonunda ve 80'li yılların başında belirgin bir şekilde ortaya çıkan olumsuz olayların giderilmesinden ibaretmiş gibi yapılmak isteniyor. Yenilenmenin nedeni olarak, zamanın yönetiminin, tutuculuk ve düşünce

durgunluğu yüzünden, değişiklikler yapma zorunluluğunu, bunalım belirtilerinin yığılması tehlikesini zamanında değerlendirmeyi ve bunların üstesinden gelme araçlarını geliştirmeyi becerememesi görülmüyor.

Bütün bunlar tamamen doğrudur. Ama, bunların yanısıra, kendini dayatan başka sorunlar da vardır. Eğer olumsuz olayların nedenleri eski yönetimin bazı şeyleri hesaba katmamasına indirgenebilseydi, bunlara çare bulmak da görece kolay olurdu. O zaman, devrimci dönüşümlere başvurmadan da durum düzeltilebilirdi.

Oysa yenilenme, sosyalizmin güçlenmesi için temel öneme olan geniş bir sorunlar dizisini çözüyor: Ekonomik ilişkilerin, her bir kişide görevine karşı işinin efendisi olma tavrına geliştirerek, yetkinleştirilmesi; özyönetim ilkelerinin geliştirilmesi, politik ve sosyal yaşamın demokratikleştirilmesi, aktif bir sosyal politika, yeni bir zihniyet ve uluslararası sorunların çözümü için yeni olanaklara başvurulması, vb....

Böylesi derin ve kapsamlı değişiklikler yapma zorunluluğu toplumsal sistemimizin bütününe işleyişi ile ilgilidir. Bu durumda, sorunun şöyle konabileceğini düşünüyorum: Söz konusu olan, hem geçmişteki hataları onarmaktır, hem de devrimimizin tarih boyunca yerine getirilmemiş olan görevlerini yerine getirmektir. Bunlardan birincisinde amaca hemen hemen ulaşılmıştır, ikincisi için ise kelimenin gerçek anlamında devrimci bir yenilenmeye ihtiyacımız vardır. Böylesi bir cevap bizi daha derinlemesine tarihimizin içine sokuyor ve şöyle bir soruyla karşı karşıya getiriyor: Bu durumda, gerçekleştirilmemiş olan görevler nelerdir ve bunlar niçin gerçekleştirilmemiştir?

x x x

Tarih bize, hiçbir devrimin hedeflerine hemen ulaşmadığını gösteriyor. 17. yüzyıldaki İngiliz devrimi ve 18. yüzyıldaki Fransız devrimi, başlangıçta ekonomik alanda derin dönüşümler gerçekleştirdi-

ler, feodal mülkiyetin yerine burjuva mülkiyetini geçirdiler. Bu aşamada zor kullanımı bu dönüşümlerin zorunlu bir bileşeni idi. Bu devrimlerin deneyiminden, insanlık, Marks'ın dediği gibi, zorunlulukta olan bütün eski toplumların ebesi olduğunu öğrendi. Bunun sonucunda, taçlı kafalar idam sehpalarındaki sepetlere düşüyordu. İngiltere burjuvazisi Cromwell'in, Fransa burjuvazisi de Napolyon'un kılıcını kullanıyordu. Sadece Amerikan devrimi kişisel diktatörlük evresinden geçmedi. Bu devrim, yabancı egemenliğine karşı mücadeleyle gelişti, yabancı egemenliğine karşı mücadele bir halkı her zaman birleştirmiştir.

Zamanla, devrimci istemlerin oluşturduğu kayalıkları aşan ve onların çevresini monarşist zigzaglarla kuşatan burjuvazi, devrimlerin gelişmesinin görece barışçı bir aşamasında, parlamenter sistemin kendi ihtiyaçlarına cevap veren örgütlenme biçimi olduğunu gördü.

1917 Büyük Sosyalist Ekim Devrimi, burjuva devrimlerinden kökten ayrılıyordu. Savaş sırasında patlak veren Rus devrimi, çevresinde farklı güçleri, akımları ve hedefleri topluyordu. Burjuva dönüşümleri sona erdiriyor ve o zamana kadar görülmemiş derinlik ve kapsamındaki sosyalist dönüşümleri başlatıyordu. Birinci Dünya Savaşı'nın ve iç savaşın ateşlerinden geçen yıkılmış bir ülkenin halkı, devrimci bir heyecanla, yeni ekonomi politikası (NEP) doğrultusunda barışçı kuruculuğa girişti.

Bizim kuşağımız, NEP'e doğru dönüş yapmanın ne denli sarsıntılı olduğunu kafasında canlandırmakta güçlük çeker. Sosyalizme geçiş ve sosyalizmi kurma yöntemleriyle ilgili fikirler başlangıçta yeterince ütopyiktir. Ürünlerin değişiminin ve doğrudan paylaşımının örgütlenmesiyle doğrudan komünizme geçileceği hayal ediliyordu. 20'li yılların başındaki bunalım durumu böylesi düşüncelerin tutarsızlığını gösterdi. Başta Lenin olmak üzere, parti, ticaret özgürlüğünü, köylülerin ve küçük girişimcilerin ekonomik faaliyet özgür-

lüğünü savundu. Özel sermaye^{ye}~~nin~~ doğrudan saldırı yerine, onu kuşatma taktiği benimsendi. Kapitalist unsurların ekonomik devreden dereceli olarak çıkartılması ve sosyalizmin temellerinin kurulması rotasına yönelindi.

Bu ekonomi politikasına önyayak olan Lenin'di. Lenin, çoğu zaman gösterildiğinin tersine, ne tanrıydı ne de peygamber. Ama günün birinde devrim yapmış olanların hiçbirisi, Lenin'in entellektüel yüksekliğine ve dünya görüşü düzeyine ulaşmamıştı. Lenin, o iş için hazırlanmış özel politik önkoşullar olmadan ekonomik görevlerin yerine getirilememeyeceğini çok iyi görüyordu. Bu nedenle, NEP'e geçtikten sonra halkın daha geniş bir egemenliğe sahip olduğu sistemi derece derece geliştirmenin yollarını tasarlamadan edemiyordu. Bunun için de, proletarya devletinin sağlamlaştırma ve halk yığınlarının yaratıcı inisiyatifinin önünü açmağa yönelik önlemlerin onaylanmasını öneriyordu. Lenin, ~~ulusal~~ etkili bir ^{tabandan} ~~ulusal~~ denetim kurulması, çalışma ve yönetme kültürünün yükseltilmesi, açıklığın ve organların ve sorumluların seçiminin yetkinleştirilmesi, sayılabları görevlerinden alma konusunda sınırsız hak tanınması gibi çağrılarda bulunuyordu.

B(234)

x x x

Lenin, sosyalist bir demokrasi sistemi kurulması konusundaki umutlarını, herşeyden önce, toplumun yönetici gücü olan partiye bağlıyordu. Ciddi bir şekilde hasta olan Lenin, bugün artık bilinen, "Kongreye mektup"u dikte etti. Mektup şu sözlerle başlıyordu: "Politik sistemimizde pek çok değişiklik yapılmasını ele almasını bu kongreye şiddetle tavsiye ederim". Lenin en başta, MK içindeki küçük fraksiyonlarla ilgili anlaşmazlıkların, partinin bütününün geleceğini ilgilendiren, boylarından büyük bir önem kazanmamaları için, parti içi demokrasiyi genişletmeyi, bölünmeleri olanaksız kılmayı amaçlayan bir reformun kabul edilmesini öneriyordu. Önlem olarak,

MK Üyelerinin sayısının arttırılmasını, denetim işine işçi sınıfının taban halkısının temsilcilerini de katarak Merkezi Denetim Komisyonunun işlevinin güçlendirilmesini ve bunların yanısıra, yetkilerini yeterince titizlikle kullanamadığı ve partinin birliğini sağlayamadığı için Stalin'in genel sekreterlik görevinden alınmasını öneriyordu.

Bunun yanısıra, partinin o zamanki yöneticilerinin geçmişteki hatalarını hatırlatan Lenin, bu hataları kişisel bir hata olarak onlara mal etmemek gerektiğini belirtiyordu. Böylesi bir konumu gerekli kılan şey kuşkusuz ki, önündeki tarihsel önemdeki görevler karşısında partinin birliğini koruma kaygısıydı. Lenin'in dileği, kongreye doğrudan yaptığı çağrı yerine getirilmedi, Mektup kongrede ele alınmadı. Mektubun ele alınmasını engellemek için, mektup sadece delegasyonların içinde açıklandı.

Lenin'in gerçek bir politik vasiyet niteliğinde olan daha birçok başka yazısı da, ne yazık ki, partinin ve halkın bilgisine zamanında sunulmadı.

Lenin hayattayken ve onun doğrudan katılımıyla, gerek partinin, gerekse devletin işleyişinde demokratik normlar ve gelenekler oluştu. Partinin ve Sovyetlerin kongreleri, MK plenumları, Halk Komiserleri Konseyi'nin ve Rusya Merkezi Yürütme Komitesi'nin toplantıları, iyedi sorunları ciddi ve yapıcı bir şekilde tartışma havası içinde cereyan ediyor, farklı fikir ve görüşler, Lenin de içinde herkesi kapsayan bir serbest eleştiri havasında öne sürülüyordu. Lenin, serbest tartışma geleneklerinin her düzeyde korunmasına dikkat gösteriyordu. Çünkü, özgür yaratıcılık olmadan dolu bir yaşam olamayacağına, toplumsal ilerleme yolunda başarıyla yol almanın koşullarının olamayacağına inanıyordu.

Ama, Lenin'in ölümünden sonra devrimin ilkelerinin ve hedeflerinin terk edilmesi yine de toplumun gelişmesindeki sosyalist niteliği değiştirmede. Dünya çapındaki tarihsel zaferleri Ekim Devriminin çizdiği yoldan geç giderek kazandık. Ülke, muazzam bir ekonomik, bilimsel

ve teknik potansiyele sahip gelişmiş bir sanayi gücü durumuna geldi. Halk, yüksek bir eğitim, kültür ve refah düzeyine ulaştı.

Bununla birlikte, ilke ve hedeflerin terk edilmesi iz bırakmadı da değil. Yetersiz araçlar mücadelenin niteliğini bozuyor ve böylece mücadele devrimci Ulkü ve hedeflerden uzaklaşıyordu. Bunun sonucunda proleterya diktatörlüğü, sosyalist demokrasinin ve halkın özyönetiminin derinleştirilmesi yolunda gelişmekten ziyade, kişisel iktidarın bürokratik diktatörlüğünün kesinleştirilmesi yolunda gelişti ve daha sonra da "kişiye tapınma" adını aldı.

x x x

En son olayların bir kere daha gösterdiği gibi, hiçbir açıklama, fikir ve ilkelerimizdeki çarpıklıkların depresmesini engellemeye yeterli değildir. Bu konuda, yenilenme çerçevesindeki tek güvenceyi, devlet ve parti yaşamının demokratikleştirilmesi, halkın sosyalist özyönetiminin geliştirilmesi, açıklık verebilir.

SSCB'de yürürlükte olan demokratikleşme, Batılı eleştiricilerin söyledikleri gibi başkalarının yaşam tarzından alınmış bir şey değildir. Bu, başkalarının pratiği kötüdür anlamına gelmiyor, en iyi olan herşey benimsenebilir ve benimsenmelidir. Demokratikleşme Ekim Devriminin kendi iç mantığının bir sonucudur, Lenin'in, babalarımızın ve atalarımızın başlattığı işin devamıdır. Ve demokratikleşmede başarıya ulaşmak için, hiç de, yurtdışına göçmüş olan aydınların "önerdiği" gibi, ideolojimizden vazgeçmemiz gerekmiyor. Üstelik, yürürlükte olan demokratikleşmenin kapsamı, özgür yaratıcılığı sınırlamanın bir aracı değil, özgür yaratıcılığın güvencesi olan ideolojimizin gerçekten sosyalist niteliğini sürekli pekiştirmenin zorunluluğunu gösteriyor.

Gerçek bir düşünür, toplumumuzun kurulmasındaki hedefler ve temel ilkelerden kuşku duyamaz. Geçmişteki yanlışlara rağmen, halkımızın yetmiş yıllık gelişmasının ürünlerinden kıvanç duyabiliriz ve halkımızın yaptıklarının üstünü bir kaleme çizmek olanaksızdır. Evet, vazgeçmenin gerçekten zorunlu olduğu pek çok şey ortaya çıka-

rılmıştır. Biz bunu, demokrasiyi geliştirip derinleştirerek yapıyoruz. Şunun altını çizmek istiyorum: Bizim demokrasimizi, çünkü batı demok-rasişi bize uymuyor.

Sosyalist demokrasinin bütün yanları yeterince açık değildir, çalışmamız, gerek başkalarının deneyimini gerekse kendi deneyimimizi incelememiz, sentez çıkartmamız gerekiyor. Kuşkusuz, pekçok şeyin açıklığa kavuşturulması, değişikliğe uğratılması ve iyileştirilmesi gerekiyor.

Bunu başarabilmek için, olayların tarihsel anlamını daha iyi göz-
özümsemek, gerek kendimiz, gerekse bizi çevreleyen dünya ile ilgili hakikati bilmek gerekiyor. Geçmiş olduğu gibi ortadan kalkmıyor, bizim yanımızda kalarak düşüncelerimizi, heyecanlarımızı ve davranış-
larımızı göz görmeden yönlendiriyor. Yalnız olumlu değil, olumsuz de-
neyimler de halkın belleğinde korunmalıdır. Olumsuz deneyimler, halkın gerek şimdisi gerekse geleceği açısından daha az bir değer taşımıyor-
lar. Çünkü halkın bilgisi arttıkça kör inançları azalır ve bilinçli iradesi artar. Tarihsel deneyimin tümünün nesnel bir tahlili, halkın, kendi toplumsal ilerlemesinin itici güçlerini, yol ve perspektifle-
rini daha iyi görüp anlamasını sağlar.

(1) S.Carassov SSCB Bilimler Akademisi Ekonomi Politik kürsüsü başkanı ekonomi doktoru ve profesördür.

(Yeni Zamanlar, 1987/29, Temmuz 1987)

Pazartesi

24.8.87/K

Bu yayınıımızda, TDOO programımızı ve " Bunun sonu nereye varır?" başlıklı günün yorumunu sunacağız. Yayınıımızın ikinci bölümünde ise, Sovyetler Birliği'ndeki yenilenme sürecini ele alan bir yazıyı dinleyebilirsiniz. ~~En~~ Söz konusu yazı " Hakikatler, o.g.y.k., ilerleme "başlığını ~~taşı~~ ve Sovyetler Birliği Bilimler Akademisi Ekonomi politik kürsüs^ü başkanı profesör Sultan Karasov'un imzasını taşıyor.

24. 8. 87

1
-Özal hükümeti, Kamu İktisadi Teşekküllerinin tasfiyesi yolunda hazırlanan planı adım adım uygulamaya geçiyor. Hükümetin, halka açılma adı altında Kamu İktisadi Teşekküllerini/özel sektöre devretmek amacıyla hazırladığı plan uyarınca, ilk adımda, çimento sanayinin beş fabrikasının, Turizm bankasıⁿⁱⁿna ait Turban tesislerinin, Türk Uçak Sanayi Anonim Şirketi/ve Sümerbank'ın özelleştirileceği bildiriliyor. Söz konusu plan uyarınca, önce Bolu Çimento, Ereğli Demirçelik, Arçelik ve Çukurova Elektrik gibi kuruluşlardaki devlet hisseleri elden çıkarılacak ve Eylül ayı içinde de KİT'lerin hisse senetlerinin satışına başlanacak.

Bu arada Amerika'nın sesi radyosu ~~da~~ hafta sonundaki yayınında, Özal hükümetinin KİT'leri tasfiye planı ~~özellikle~~ na geniş yer ayırdı ve /Özal'ın, ~~sa~~ KİT'lerin özelleştirilmesinin demokrasiyi güçlendireceğine ilişkin iddialarına yer verdi.

Bilindiği gibi KİT'leri ~~sa~~özelleştirme planı Amerikan Morgan Garanti adlı kuruluş tarafından hazırlanmıştı.

-- Çeşitli cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülerin, insanlık dışı koşullara karşı başlattıkları direnişler sürerken, yakınlarını desteklemek amacıyla açlık grevi ve benzeri eylemler düzenlemiş olan tutuklu yakınlarının bir bölümü, Devlet Güvenlik Mahkemesine çıkartılıyor.

→ Ankara Merkez kapalı cezaevinde bulunan siyasi tutuklu ve hükümlüler, geçtiğimiz hafta, cezaevi koşullarının düzeltilmesi istemiyle süresiz olarak açlık grevine başlarken, ^{de} ~~sağmalcılar~~ ~~cezaevindeki tutuk-~~ ~~lulara, da, xxiim~~ başlattıkları ölümü orucunu sürdürdüler.

Öteyandan, Cezaevlerinde ~~vare~~ insanlık dışı koşulların mevcut olduğuna ilişkin iddiaları çürütmek amacıyla Adalet Bakanlığı'nın gazeteciler için düzenlediği czaevleri ziyareti ~~garixtapiyarxxx~~

Öteyandan, Adalet bakanlığının gazeteciler için düzenlediği cezaevleri ziyaretinde, sivil cezaevlerinde de insanlıkdışı koşulların ve işkencenin var olduğu ortaya çıktı. ~~Enin~~ ^{görmey} Urfa kapalı ve yarı açık cezaevini ziyaret eden gazetecilere, mahkumlar sorunlarını dile getirdiler. Ekrem Şirmah adlı bir ~~tex~~ hükümlü, cezaevinde işkencenin sistemli bir biçimde sürdüğünü belirtti. Mahkumların ortaklaşa hazırladıkları dilekçeyi okuyan Ekrem Şirmah'ı diğer hükümlüler de doğruladılar ve başgardıyan Mehmet Aksoy'u işkence yapmakla suçladılar. Hakkında işkence de dahil olmak üzere çeşitli suçlardan 6 ayrı soruşturma yürütülen başgardıyanın, hakkındaki soruşturmalar henüz sonuçlanmadığı gerekçesiyle görevini sürdürmesine izin veriliyor.

- Mecliste yer alan siyasi partilerin referandumla ilgili olarak radyo ve telvizyondan yapacakları konuşmalara 30 Ağustos günü başlanıyor. Bu arada yüksek seçim kurulu bir açıklama yaparak haklarında siyaset yasağı bulunan eski liderlerin referandum öncesi radyo ve telvizyondan konuşma yapamayacaklarını bildirdi. Yüksek seçim kurulununun, siyasi partilerin yalnızca kendi üyelerini ekrana çıkartabileceği yolunda bir karar alması, geniş tepkiyle karşılandı. Yasaklı siyasetçilerden, eski başbakan ve Adalet Partisi genel başkanı Demirel, sökonusu kararın siyasi olduğunu öve arkasında iktidarın bulunduğu belirtti. DSP Genel Başkan yardımcısı Haluk Özdalga da, Yüksek Seçim kurulu'nun kararınının yasal dayanaktan ~~xy~~ eksun bulunduğunu söyledi. ~~xxx~~

4
Öteyandan siyasi partiler referanduma yönelik kampanyaları sürüyor. Yaklaşık 40 gündür kabine toplantısı düzenlemeyen Başbakan Özal da, başlattığı hayır kampanyası çerçevesinde, hafta sonu ~~bir~~ Zonguldak'ta düzenlenen bir mitingte konuştu. Özal mitingte yaptığı konuşmada 12 Eylül öncesini eleştirdi ve yasaklar talimatnamesi olarak nitelenen ve beş kişilik cunta tarafından hazırlanan ve yasaklar talimatnamesi olarak nitelenen 1982 anayasasını övdü. Aynı gün, yine Zonguldak'ta düzenlenen mitingte konuşan, yasaklı siyasetçilerden Süleyman Demirel, 6 Eylül referandumunu bir tuzak olarak niteledi ve "Bunlardan çektiğimiz yeter artık" dedi.

Özal hükümetinin sporu da politikasına alet etme girişimlerini kınayan SHP Genel başkanı Erdal İnönü ise, yaptığı bir açıklamada, "Özal referandumdan evet çıkacağını bildiği için buna mani olma gayreti içindedir. Spor müsabakalarından da medet uman bir gayret içine girdiler. Bu bir çete yönetiminden başka birşey değildir" dedi.

-- Moskova radyosu, hafta sonu yayınladığı bir yorumunda, Ege'deki Türkiye-Pakistan ortak askeri tatbikatını ele aldı. Yorumda, basına atıfta bulunularak, General Ziya Ül Hak'ın bağımsız Washington'u memnun etmek amacıyla davrandığı ve bağımsız ~~hareket~~ diplomatik manevra yapma imkanından yoksun olduğu belirtildi ve "Şimdi Amerika birleşik devletlerinin Pakistan'ı Türkiye ile işbirliğini geliştirme yoluna i^{ti}yor. Bu sefer de Türkiye ihtiyatlı davranacak mı, davranmayacak mı" ~~deniyox~~ dendi.

Batı basınında
Pakistan'ın nükleer silah üretimi alanındaki araştırmalarına, ~~Türkiye'nin de Batı basınına yazdığına göre~~ Türkiye'nin de sürüklenmiş olduğuna ilişkin haberlerin yer aldığı, Türkiye'nin i^{se} bu iddiaları yalanlamış olduğu hatırlatılan Moskova radyosunun yorumunda, daha sonra ["]şeyle dendi:" Böyle olmakla beraber, Pakistan Türkiye'ye karşı niyetlerinden vazgeçmiş değildir. Ve ~~şimdi~~ Pakistangemileri Ege denizinin

dedir. Birçok yorumcu da, bunu askeri alanda Türkiye ile Pakistan arasında belli bir yakınlaşma olarak değerlendiriyor. ~~Bazıları~~ Bazıları da, daha x uzaklara giderek, Ankara ile İslamabad arasındaki askeri birliklerinin silüetlerinin belirmeye başladığı kanısındadır. Sahiden de bunun e ndişe vermemesi elde değil."

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

--- Birleşik Amerika Savunma Bakanlığı, Amerika'nın Basra Körfezi'ndeki askeri gücünü yönetecek özel bir komutanlığına kurulduğu haberi-
ni doğruladı. Yine ABD Savunma Bakanlığı'ndan yapılan açıklamaya göre
Körfez'e bu hafta sonuna kadar 9 mayın tarama gemisi daha ~~gönderilmiş~~
gelmiş olacak.

İngiliz
~~Amerikan~~ Royter ajansına göre Birleşik Amerika'nın ~~körfezde~~
~~20 bin kişilik~~ en az 20 bin kişilik askeri gücü, 41 savaş gemisi
çok sayıda savaş uçağı, mayın arama helikopterleri Körfez'de bulun-
yor veya bölgede hazır bekletiliyor.

Amerikan Vaşington Post gazetesinin yazdığına göre, askeri çevre-
ler Amerika'nın Basra Körfezi'ndeki hareketinden giderek kaygı duy-
yorlar. Yine aynı gazeteye göre askeri çevreler Regın'ın, "bu hareka-
tın geçici olduğu" şeklindeki sözlerine gittikçe daha az inanıyorlar

ve Amerika'nın Körfez'de tehlikeli ve pahalıya malolan bir operasyon içine girdiği kanısındalar.

Amerikan Temsilciler Meclisi Silahlı Kuvvetler Komisyonu, Amerikan Hükümetinin, savaş gemilerinin tankerlere eşlik etmesi kararını sert bir şekilde eleştirdi. Silahlı Kuvvetler Komisyonu'nun raporunda bu kararın uluslararası sularda gemi taşımacılığının güvenliğini sağlamak amacıyla değil, tamamen politik nedenlerle alındığı vurgulanıyor. Raporda, Körfez'de gemi taşımacılığına yönelik tehlikenin, askeri güç kullanmayı gerektirecek kadar ciddi olmadığı belirtiliyor.

Bu arada Suudi Arabistan, Birleşik Amerika'nın belli durumlarda savaş uçaklarının Suudi Arabistan hava alanlarına inmesi önerisini reddetti.

İran haber ajansının, içinde gazetecilerin de bulunduğu bir Ame-

rikan helikopterinin düştüğüne ilişkin haber açıklığa kavuşmadı.
Amerikan haber ajansları olayı yalanladı.

Birleşmiş Milletler'in Basra Körfezi'ndeki gerginliği giderme
ve ~~İran-İrak~~ İran ile Irak arasındaki çatışmaya son verme çabaları
sürerken, bir Irak uçağı hafta sonunda İran'ın liman kenti Bandar
humeyni'de bir petrol işletmesini bozbaladı.

--- Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Güney Afrika'yı, Namibya'da işgal ettiği bölgelerdeki baskıları nedeniyle kınadı. Güvenlik Konseyi, sivil halka yönelik terörü, çok sayıda insanın ölümünü ve Güney Batı Afrika Halk Örgütü-SVAPO'nun liderlerinin tutuklanmasını sert bir şekilde eleştirdi.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

--- "Orta Amerika Barış Planı"nın gerçekleştirilmesini izlemek üzere ~~uluslararası bir komisyon kuruldu~~ Venezuela'nın başkenti Karakas'ta uluslararası bir komisyon kuruldu. Komisyon^{da} 13 Güney Amerika ~~ül~~ Ülkesi ^{indir} (dışişleri bakanları, Birleşmiş Milletler ~~Genel~~ Genel Sekreteri ve Amerika Devletleri Örgütü Genel Sekreteri ~~katılıyor~~ yer alıyor.

Orta Amerika Barış Planı'nı izleme Komisyonu Eylül ayının ortalarında Nikaragua'nın başkenti Managua'da uzmanlar düzeyinde toplanacak.

Komisyon, 5 Orta Amerika ülkesi, Kontadora Grubu ve Lima Grubu ülkelerini ~~dışişleri~~ dışişleri bakanları, Birleşmiş Milletler'den bir temsilci ve Amerika Devletleri Örgütü Genel Sekreteri'nin katıldığı bir konferansta kuruldu.

--- Güney Kore'de grevde bulunan işyeri sayısı hafta sonunda 640'a çıktı. Cuma ~~salı~~ günü ülkenin ~~4~~ dördüncü büyük kenti Inhon'da otobüs şöförlerinden sonra, Seul'de de 18 bin otobüs şöförü Pazar gününe greve başladı. Hafta sonunda ayrıca sanayi kentlerinden Kumi'de elektronik işletmelerinde çalışan binlerce işçi ^{ve Seul havaalanında 1000 kadar yer personeli} de greve katıldılar.

Polis grevde bulunan işçilere karşı şiddetli saldırılarını sürdürüyor. ~~Salı~~ Polis'in saldırıları sonucunda bir işçi öldü, bir kişi ölümcül bir şekilde yaralandı. 30 işçi ~~de~~ ağır yaralanırken, çok sayıda işçi de tutuklandı.

Muhalefet partileri ölen işçi için Çarşamba günü bütün ülke çapında tören yapılması çağrısında bulundular.

--- Güney Afrika'da siyah maden işçilerinin grevi üçüncü haftasına başladı. Maden İşçileri Sendikası'nın sözcüsü, polisin yoğun baskılarına rağmen, ülke tarihinin en büyük grevinin kararlılıkla sürdürüldü Maden İşçileri ^{sırlı sözcüsü} ~~günü~~/Sendika ~~temsilcisi~~ Pazar günü 2000x Randfonteyn ~~ayakta~~ ~~tinde~~ altın madeninde 2000 işçinin grevci işçinin işten atıldığını ve altı işletmede de 41 bin işçinin işten atılmakla tehdit edildiğini söyledi. Sendika temsilcisi, polisin baskılarına ve işten atmalara rağmen g ülke tarihinin en büyük grevinin kararlılıkla sürdürüldüğünü açıkladı. Grevin başından bu yana, iki hafta içinde 10 bin maden işçisi işten atılmış bulunuyor.

--- Batı basınında, Litvanya Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nde
Pazar günü
/yapılacağı duyurulan ve günlerce propagandası yapılan gösteriye
yalnızca 250 kadar kişi katıldı. Turistlerin yoğun olarak ziyaret
anti-Sovyet
ettiği bir bölgede yapılan/gösteriye katılanların önemli bir kısmını
yabancı turistler oluşturdu. Gösteri, Litvanya halkının 1940 yılında
aldığı
/Sovyetler Birliği'ne katılma kararını gözden düşürmek amacıyla
yapıldı.

başarısızlıkla sonuçlandı

-Litvanya'daki antisovyet gösteriler/ 23 Ağustos pazar günü Sovyet Litvanya Cumhuriyetinde yapılmak istenen antisovyet gösteriler hakkında TASS ajansı şu haberi verdi: Batı radyolarının kışkırttığı bir grup aşırı eleman, pazar günü, Litvanya'nın başkenti Vilnius'da antisovyet bir gösteri yapma girişiminde bulundu. ~~Amma~~ Gösterinin amacı, Litvanya halkının 1940 yılında aldığı, bu bölgede Sovyet iktidarını yeniden kurma ve SSCB'ye katılma kararına gölge düşürmektir. Batı radyoları gösterinin nerede ve ne zaman yapılacağı ~~xxxxxx~~ konusunda defalarca talimatlar verdiler, buna rağmen, onların gösterdiği Adam Miskiviç anıtında onların gösterdiği saatte sadece 250-300 kişi bulunuyordu. Bunların da çoğu sırada tesadüfen orada bulunuyordu. Provakosyon yeri olar

olarak da, çok sayıda turist tarafından ziyaret edilen, Vilniyus'un eski mahallesi, tarihi ~~ve~~ seçilmişti. Provokasyonu düzenleyenlerin, dindarların da bu gösteriye katılacağı hesabı da boşa çıktı ve Aya Anna kilisesindeki pazar ayini devam etti.

Yaklaşık 30 kişiden oluşan küçük bir aşırı elemanlar grubu anıtın çevresinde toplandı. Dinsel şarkılar söylendi, kısa konuşmalar yapıldı ve megafonlarla belgiler atıldı. Toplantı ~~hiçbir şekilde~~ olay- sız geçti. Göstericilerin yanında yabancı gazeteciler de vardı. Yapılan konuşmalarda, oradaki işbirlikçiler, ~~hiçbir şekilde~~ Litvanya'nın 700 bin kişinin öldürülmesine sebep olan savaş suçluları, haklı gösteril- meğe çalışıldı. Bu cellatlar, savaştan sonra çareyi batıya kaçmakta bul- muşlardı. Bugün de, orada kendilerini yurttaş hakları savunucuları

olarak tanıtıyorlar.

Aynı

~~Ru~~/günlerde, Litvanya halkının temsilcileri, televizyon ve radyo-
da yaptıkları konuşmalarda ve basında, Si-Ay-E'nin koruyuculuğunda
yapılan ve ~~xxxxxx~~, SB'de başlatılan yenilenme ve demokratikleşme süre-
cini hedef alan bu provokasyonları reddeden tavırlarını dile getirdi-
ler.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

"Bunun sonu nereye varır ?"

Geçen hafta sonu, ajanslar, sınırı geçen Irak savaş uçaklarının, ^{Irak} Türkiye-sınırı yakınlarındaki uludere ilçesini bombaladıklarını bildirdiler. Irak savaş uçaklarının saldırısında bir jandarma erinin yaralandığı belirtilirken, başka bir bilgi verilmedi. Türkiye dışişleri bakanlığından yapılan açıklamada ise, Türkiye'nin ~~uçağını~~ ~~saldırısının~~ olayı bir kaza olarak değerlendirdiği, bu nedenle resmi bir protesto gönderilmeyeceğini, Irak'ın dikkatinin çekilmesi ile yetinileceğini dile getirildi. *Yetkililerin değerlendirmelerine göre*

Hatırlanacağı gibi dd, 10 Haziran günü de, bu kez İran-Irak sınırı'nda 20 kadar İran askeri sınırı geçerek bir Kürt köyüne girmişler ve bir kişiyi öldürdükten sonra İran'a geri dönmüşlerdi.

Yetkililerin değerlendirmelerine göre, Irak uçaklarının hedefi, *"ağır silah" olarak* ~~karşılaştıkları~~ niteledikleri Kürtler di.

^{o zamanlarda}
~~Bu olay üzerine de Türkiye dış~~
Türkiye dışişleri bakanlığının tepkisi, ~~de~~ aynı olmuştur. Yetkililer yaptıkları açıklamada, olayı ayrılıkçı grupları türk topraklarında izleme hareketi olarak değerlendirdiklerini belirtmişlerdi.

Türkiye yönetiminin, bu son derece vahim olaylar üzerine böyle-
sine vurdumduymaz bir tutum takınması, bölgedeki gelişmeler de
göz önüne ~~x~~ alınırrsa oldukça kaygı vericidir, dd. ^B Bilindiği gibi,
~~Evren-Özal~~ yönetimi, Kürt halkına yönelik terörünü, ⁴ daha geniş
boyutlara ulaştırarak amacıyla, geçtiğimiz yılın Ağustos ayında
~~parlamentodan~~ ANAP'ın cıylarıyla, parlamentodan, hükümete ve
Genelkurmay sınıır ötesinde askeri operasyon yürütme yetkisi
veren bir yasa çıkarmıştı. Irak ile yapılan anlaşma ~~xx~~ uyarınca
istendiği zaman, hükümetin
Türk silahlı birlikleri, sıcak takip adı altında, ~~ünce~~ Irak
sınıırını geçebilecek, aynı şey Irak silahlı kuvvetleri için de

aynı şekilde Irak silahlı birlikleri de, Türkiye sınırları içine dalıp operasyonlarda bulunabilecekti. Nitekim, Türk savaş uçakları, ve askeri birlikleri (şimdiye kadar birkaç ~~kaz~~ ^{indiler} kez Irak içlerine ~~daldılar~~ ^{daldılar}. Kürt köylerinin köylerini bombalayarak, yüzlerce sivil Kürdün ölümüne neden oldular.

Sonuçta ne oldu? Şimdi de, Irak savaş uçakları, kaza eseri olduğu iddia edilse de, aynı ~~an~~ ^{an} anlaşmanın açtığı yoldan, Türkiye sınırlarını içine daldılar ve Uşudere'yi bombaladılar.

Bu olay, ^{dd.)} ~~Ankara'dakilerin~~, Türkiye'nin sınır güvenliği konusunda demec üzerine demec veren, ~~Türkiye Cumhuriyeti' sınırlarının~~ ~~değiş~~ ^{değiştirilemezliği} konusunda açıklama üzerine açıklama yapan, Türkiye'nin toprak bütünlüğünü koruma adı altında, bölücülük suçlamalarına sarılan Ankara'dakilerin, ne kadar iki yüzlü bir tutum içinde olduklarını ^{göstermekle} ~~kalmıyor~~ ^{dd.}

asılca

Ve aynı zamanda, Kürt halkının ulusal demokratik istemlerini bastırmak amacıyla, Evren-Özal yönetiminin (her türlü macerayı göze almaya hazır oldukları konusunda, ülke kamuoyu için de ciddi bir uyarı oluyor.

Türkiye cumhuriyeti sınırları, bizzat Ankara'dakilerin açtığı yoldan delik deşik edilmekte, yavaş yavaş çiğnenmektedir. ^{Oysa} Bölge oldukça ^{hassastır} ~~hassastır~~, ~~sınır~~ burnumuzun dibinde, 1 milyon cana mal olmuş savaş tüm şiddetiyle sürmektedir. ~~Ve~~ Hafta sonundaki gelişmelerin ortaya koyduğu gibi İran ve Irak tekrar kentleri ve sivil hedefleri bombalamaya başlamışlar, sivil halktan ölümlere neden olmuşlardır. Basra körfezi, ~~harxanxpatlan~~ Amerika'nın ve belli başlı ~~müttefikleri~~ batılı gelişmiş kapitalist ülkelerin müdahaleleri sonucu patlamaya hazır bir barut fıçısı durumundadır.

Yine

Amerika birlleşik devletlerinin, Türkiye'yi Körfeze ve İran-Irak savaşına doğrudan bir müdahaleye ~~katkı~~ katmak, böylece tehlikeli bir maceranın içine sürüklemek için ~~maxgimi~~ baskılarda baskısını artırdığı da kimse için sır değildir.

Bu durumda, Irak savaş uçaklarının Türkiye sınırlarını geçerek Uludere'yi bombalamaları, Türkiye'nin kendi iradesi dışında da bölgedeki ateşin içinde sürüklenmesi/^{ni arzulayanlar için} ~~tehlikesinin~~ ~~artmasını~~ elverişli, Kürt ve Türk, Türkiye halkı için ise, son derece tehlikeli bir ortam oluşturmaktadır.

Bu gelişmeler, TKP'nin ve diğer demokrasi güçlerinin, sınır ötesi operasyon yetkisinin kaldırılması isteminin ne denli haklı bir istem olduğunu, devletler hukukuna aykırı bir uygulamanın başkalarınca da benimsenmesiyle tehlikeli durumların ortaya çıkabileceği uyarısını doğrulamıştır. Haziran ayında, İran askeri birliklerinin Haziran ~~2~~ ayındaki eylemi ilk ~~iş~~aretti. Irak savaş

uçaklarının bombardımanı ise, tehlikenin kapıya ~~yaklaşmakta~~ olduğu ^{denli} ~~tehlike~~ yaklaştığı ne kadar yaklaştığı konusunda çok ciddi bir uyarı olarak görülmelidir.

O nedenle, Ankara, ~~ak~~ olayı ^{kendince} ~~yakın~~ yorumlamakla yetinmemeli, Irak saldırısını protesto etmelidir. Sınır ötesi operasyon yetkisi her türlü derhal kaldırılmalı, devletler hukukuna aykırı/uygulamaya son verilmeli, ülkemize yönelik benzeri operasyonlara karşı derhal önlem alınmalıdır.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

DD, Şimdi sizlere, Sovyetler Birliği'nde yayınlanmakta olan
Yeni zamanlar dergisinden, Hakikatler, olaylar ilerleme başlıklı
bir yazı sunuyoruz. Y Yazı, Sovyetler Birlięi'ndeki yenilenme sűre-
cini ele alıyor ve Sovyetler Birliği Bilimler akademisi Ekonomi
Politik Kűrsűsű bařkanı profesűr Sultan Karasov imzasını tařıyor

DD, Yeni zamanlar dergisinden, "Hakikatler, iř olaylar , ilerleme
başlıklı yazı ı okumaya devam ediyoruz.